

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ผลกระทบทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมของ
เขื่อนกั้นน้ำเค็มป่ากระวะต่อชาวประมงพื้นบ้าน

ผู้เขียน นาย จาตุรงค์ จันทรากุล

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประคิน สุจฉายา ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลิสุวรรณ กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรรณิการ์ ภูประเสริฐ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ภายหลังจากการก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำเค็มป่ากระวะต่อกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านในตำบลอุซูด อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งประเด็นผลกระทบที่ใช้ในการศึกษาดังนี้ ผลกระทบทางด้านสังคม ได้แก่ การประกอบอาชีพ และความสัมพันธ์ทางสังคม ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทรัพยากรสัตว์น้ำ และการจัดการทรัพยากร การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และการทำการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่าเขื่อนกั้นน้ำเค็มป่ากระวะก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ต่อกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านในตำบลอุซูด หลังจากมีการสร้างเขื่อนกั้นน้ำเค็มป่ากระวะไปแล้ว 10 ปี ระบบนิเวศของทะเลสาบสงขลามีความเสื่อมโทรมลงไปมาก ทรัพยากรสัตว์น้ำลดลง บางชนิดสูญพันธุ์ไปจากทะเลสาบ เนื่องจากคลองป่ากระวะเป็นทางเส้นทางอพยพเข้ามาอาศัยวางไข่ และเจริญเติบโต ของสัตว์น้ำจากทะเลอ่าวไทยเข้ามายังทะเลสาบสงขลา และการสร้างเขื่อนยังทำให้ระบบการไหลเวียนของน้ำในทะเลสาบเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้สัตว์น้ำที่ชาวบ้านจับได้มีปริมาณน้อย และมีคุณภาพต่ำมาก ความรู้พื้นบ้านในการทำประมงบางอย่างได้สูญหายไป ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพประมงลดจำนวนลงไปเป็นอย่างมาก คนหนุ่มสาวออกไปหาอาชีพใหม่

นอกชุมชน เช่น ทำงานในโรงงาน เป็นแรงงานรายวัน ในชุมชนเหลือเพียงคนชรา ทำให้ชุมชนล่มสลาย และชาวประมงได้รวมตัวกันเรียกร้องให้มีการรื้อเขื่อนฯออก ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นกับชาวนา จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ชาวบ้านเริ่มมีความตระหนักและได้ร่วมกันหาแนวทางในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรในทะเลสาบให้มีความอุดมสมบูรณ์กลับมาอีกครั้งหนึ่ง เช่น การกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์สัตว์น้ำ การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ และในที่สุดก็ได้มีการรวมตัวกันเป็น “ชมรมชาวประมงทะเลสาบอำเภอสทิงพระ” ขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title Social and Environmental Impacts of Pakrawa
Saltwater Blocking Dam to Local Fisherfolk

Author Mr. Jaturont Jantrakul

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

Independent Study Advisory Committee

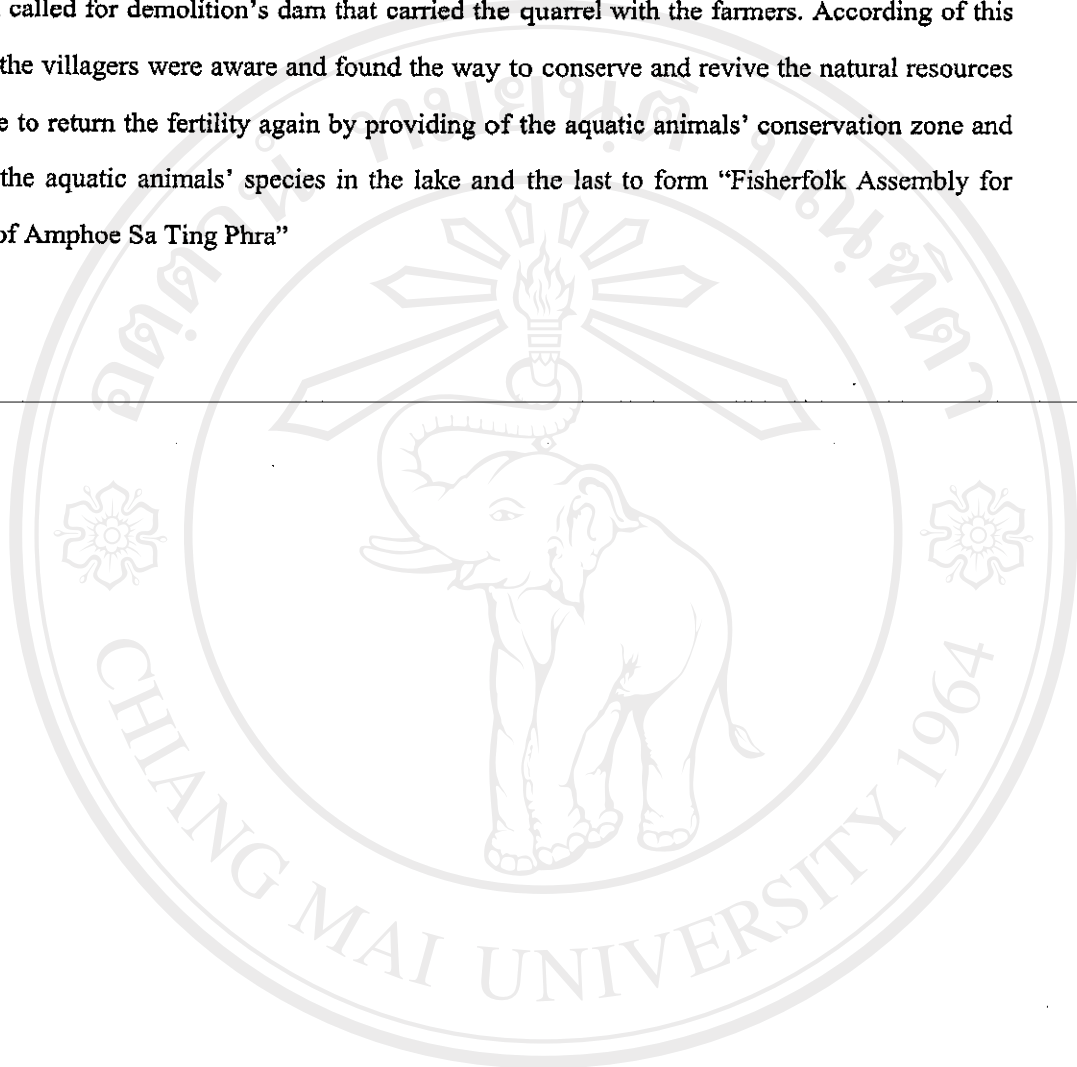
Asst. Prof. Dr. Prakin Suchaxaya	Chairperson
Assoc. Prof. Dr. Chukiatt Leesuwana	Member
Asst. Prof. Kannikar Bhuprasert	Member

ABSTRACT

The purpose is to study the social and environment impact of Pakrawa saltwater blocking dam on the local fisherfolk in Tambon Kukhud, Amphoe Sa Ting Phra, Song Kla province. This study divided the social impact into job and social relation and environment impact into aquatic animals' resources and natural resources management. The methods of collecting data were non-participants observation, key informants interviews and focus group discussion.

The results of the research showed that Pakrawa saltwater blocking dam had the social and environment impact on local fisherfolk in Tambon Kukhud. After 10 years of the construction Pakrawa saltwater blocking dam, lake Song Kla' s ecosystem extremely degenerated, aquatic animals' resources were decreased, some species disappeared from the lake because Pakrawa canal was the fish passage to live and lay up the eggs, survive and reach adulthood of the aquatic animals' resources from the Gulf of Thailand to lake Song Kla. Construction of the dam caused the change of the tide turn systems that carried the reduction's fishery and low quality of aquatic animals. Some local intellect about the fishery disappeared. The Fisherfolk were less than before, the teenagers got new jobs outside the village. They worked in the factories by earned daily

income. Only old people stayed in the village that caused the sink of the community. The fisherfolk called for demolition's dam that carried the quarrel with the farmers. According of this problem, the villagers were aware and found the way to conserve and revive the natural resources in the lake to return the fertility again by providing of the aquatic animals' conservation zone and releasing the aquatic animals' species in the lake and the last to form "Fisherfolk Assembly for the Lake of Amphoe Sa Ting Phra"

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved